

КАТЕГОРІЯ СЛАВИ У ТВОРЧОСТІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Красношлик В.С., студ. I курсу, факультету агрохімії та ґрунтознавства
Науковий керівник – Гаврилюк Ю.М., канд. філос. наук, доцент кафедри
філософії

Європейська культура виробила дві контраверсійні традиції інтерпретації поняття Слава. Перша з них - ідея від античності, яка наповнила Славу громадським або індивідуальним змістом у різних варіаціях. Давньогрецька і давньоримська філософія залишила суперечливе трактування поняття Слави та неоднакові її оцінки, але визначила її одним із вирішальних стимулів людські поведінки, а в поезії вона – найбільша винагорода людині в пам'яті нащадків.

На думку Платона, Слова переконує людей поряд зі Словом, багатством, насолодою і красою і часто діє сильніше за моральний обов'язок. Він відрізняв марнославство і честолюбство від істинної Слави, яку пов'язував з потребою безсмертя і прагненням залишити вічну пам'ять просвою чеснотливість. Слава як знак народного визнання й шаноби і як уявний еквівалент безсмертя була – особливо за умов республіканізму демократії – метою багатьох небуденних зусиль і генератором енергії не лише видатних героїв, а й цілих громад.

Поезія XVII-XIX ст. діючи в одному духовному полі з сучасною їй філософією і зазначаючи її впливу, дає найвищий ступіть свободи в оперуванні поняттям Слави та безмежним розмаїттям інтерпретації і мотивувань, хоч дедалі більше відходить у бік емансипації мирської слави в різних її іпостасях.

У багатьох романтиків знайдемо-в контексті стражденного неприйняття суєтності світу - нове заперечення «Мирської слави» і протиставлення їй «Життя свого», «Божественного життя». Своєрідне поєднання «Мирської» і «Божої» слави – у слові «Рицарський»: фактично рицар – і реальній, і «Поетичний» - усе робив, щоб здобути мирську славу, але її сакралізація відбувалася завдяки тому, що він присвячував свої подвиги справі християнства.

На перший погляд, Шевченко із його мотивами Слави цілком вписується в загальноєвропейську поетичну традицію (насамперед поетичну), з якою значною мірою співвідносна й українська книжна традиція.

Отож звернімо увагу на дві обставини.

Перше – це надзвичайна насиченість його поезії лексемою Славита її похідними. Із європейських поетів XIX ст. під цим оглядом з ним можна порівняти хіба Міцкевича, Байрона, Гюґо, Петефі.

Друга обставина - широчінь спектра знань лексики. Серед тих значень – багато з тих, що створили фонд європейської загально поетичної традиції і ряд тих, що не мають аналогій у інших національних поетів, оскільки відбивають саме українську духовність, історію, побут.

Надзвичайно важливе місце у системі Шевченківських цінностей посідає слава козацька. Це знов – таки має ґрунт у народній традиції як фольклорній, так і книжній – загалом в українському історичному самопочуванні. (Цікаво, що відомий дослідник етнопсихології українського народу І. Мірчук вважав

Славу і Волю складниками цього ментального архетипу. Наш народ з часів Київської Русі мав свій ідеал рицарської слави .

Але козацька слава- це складник набагато ширшого Шевченківського мотиву Слави України .

У світовій філософській, літературній і громадській традиції Слава –поняття елітарне. Слава - атрибут і здобуток станової і духовної аристократії та окремо обранців долі народних героїв і народних митців.

У Шевченка Слава – атрибут національного буття надто козацького життя. Слава є свого роду критерієм і коригентом рівня громадського життя й самоусвідомлення. А творцем і носієм слави виступає все козацтво, як також типовій окремий козак. Глибока моральна мотивація слави робить її високим стимулом життєдіяльності українця козацького типу.

КАТЕГОРІЯ СЛОВА У ТВОРЧОСТІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Кременчуцька А.Р., студ. I курсу факультету обліку та фінансів
Науковий керівник – Гаврилюк Ю.М., канд. філол. наук, доцент кафедри
філософії

Слово для Тараса Шевченка було не тільки тим,чим він володів, а й тим, що ним володіло. Над його магічною силою він постійно застановлявся, намагаючись її зрозуміти, означити, вловити її пов'язаність з іншими силами життя. Тобто, слово-суб'єкт стає і словом-об'єкт, а й предметом осягнення та самооцінок, що в своїй сукупності складають важливий і сталий мотив Шевченкової поезії. Мотив цей своєю глибиною та емоційним багатством вписується в світову традицію сакрального, поетичного, філософського представлення Слова.

Містичне або сакральне розуміння Слова як богоданоїсвітотворної сили завжди було надзвичайно привабливим і внутрішньо близьким для поезії. Духовно потужне поетичне Слово цінувалося як щасливий дар Божий, а великий поет уявлявся обранцем Божим. Але мало в кого із великих поетів знайдемо таке постійне поєднання божественності Слова зі святістю правди і любові:

*Тойді вже сходила зоря
Над Віфлеємом. Правди слово,
Святої правди і любові
Зоря всесвітня зійшла!*

Особливого звучання цей мотив набуває у Шевченка, який гостро відчуває приниженість і упослідженість свого народу, він вимолює для України місію, щоб саме тут народилося для всього людства нове слово Божої істини. Ще одна небувала, Шевченкова трансформація біблійної ідеї Слова– Правди– це Боже слово в обороні людини, в пильнуванні її гідності, слово як Божа благодать.

І його слово боронило всіх «малих», «німих» і скривджених, він виповів їхні страждання, їхній гнів, їхні надії. Але це слово–і в цьому також унікальність Шевченка– було їхнім власним словом, яке пройшло крізь горнило Шевченкового духу. Він повертав народові його Слово. Саме в цьому